متهم بعد از دستگیری حق تماس با خانواده را دارد

تفهیم‌نکردن‌هایی که جرم است

نسترن فرخه: طبق قانون متهم حق دارد بعد از دستگیری، در همان ساعات اولیه با تماس تلفنی از شرایط خود به خانواده یا آشـنایان اطلاع دهد و حتی اگر از این حق خود بی‌اطلاع بود، باید از سوی ضابط تفهیم اتهام شود؛ موضوعی که گاهی در برخی پرونده‌ها چالش‌برانگیز می‌شـود و تا روزها یا هفته‌ها خانواده در بی‌اطلاعی کامل به سـر می‌برد. پرونده وکلای بازداشتی سال گذشته، مصطفی نیلی، آرش کیخسرو و همچنین مهدی محمودیان هم از این قاعده مستثنا نبود. خانواده‌ها و وکیلی که بعد از چند هفته هنوز از شـرایط آنها و وضعیت پرونده اطلاعی نداشتند. موضوعی که همیشه مورد نقد بوده و سـال ۹۸ هم علی مطهری درباره بازداشتی‌های روز کارگر گفته بود: «این خلاف قانون است که فردی را بازداشت کنند و مشـخص نشود کجا نگهداری می‌شود». حتی در تیر ماه سال جاری هم رئیس قوه قضائیه گفته بود: «باید پس از بازداشت فرد، خانواده او را در جریان قرار داد، ما مسـئول تفهیم اتهام به متهم هستیم». همچنین متهم این حق قانونی را دارد که در صورت دسترسی‌نداشتن به این حقوق از ضابط قضائی خود شکایت کند.

عکس: حسن شیروانی، میزان

تفهیم اتهام حق متهم است

بابک پاک‌نیا، وکیل پایه‌یک دادگسـتری و عضو کانون وکلای مرکز، در گفت‌وگو با «شـرق» به برخی پرونده‌ها اشاره می‌کند که بعد از دسـتگیری متهم، خانواده شـخص تا مدتی بی‌خبر می‌مانـد و همین منجر به نگرانی و پیچیدگی پرونده می‌شـود و می‌گویـد: در ایـن زمینه قانـون صراحـت دارد و در قانون، قانون‌گذار مشخص کرده که باید در اختیار متهم تلفن قرار داده شـود تا او بتواند به خانواده خود اطلاع دهد که بازداشت شده است. علاوه‌براین متهم می‌تواند بلافاصله درخواست کند یک وکیل دادگستری با او ملاقات کند.

این وکیـل ادامه می‌دهد: بنابراین هم بایـد به متهم اجازه داده شـود که از طریق تلفن به خانواده خـود اطلاع دهد که بازداشـت شـده و در چه وضعیتی قـرار دارد و هم اینکه باید به متهم تفهیم شـود که می‌تواند ایـن کار را انجام دهد؛ چون خیلی از افراد معمولی که تجربه‌ای در این زمینه ندارند، نسبت بـه این حق قانونی خود بی‌اطلاع هسـتند کـه قانون‌گذار چه حقوقی بـه آنها داده، پس ضابط باید ایـن حقوق را به متهم تفهیم کند. ضابط باید این موضوع را که متهم می‌تواند حداکثر یک ساعت با یک وکیل ملاقات کند، تفهیم کند؛ حتی اگر متهم با وکیلی قراردادی هم نداشـته باشـد، ولی بخواهد با وکیلی صحبت کند، دسـتگاه قضا و ضابطان مکلف هسـتند برایش وکیلـی بیاورند و فرد تا یک سـاعت امکانش را دارد تا با وکیل صحبت کند. تمام اینها جزء حقوق متهم است که در قانون هم وجود دارد و باید اجرا شود.

پاک‌نیـا به ماده ۵۰ قانون آیین کیفری اشـاره می‌کند که در آن عنوان شـده شـخص مدنظر می‌تواند با تلفن یا هر وسیله دیگر، آشنایان و خانواده خود را از شرایطش آگاه کند و ضابط‌ها مکلف هسـتند به ایـن موضوع عمل کننـد و تصریح می‌کند: مگـر آنکه جرم متهم به نوعی باشـد که ایجـاب کند فعلا به هیچ‌کس اطلاع داده نشـود که آن‌هم از موارد بسیار استثنائی اسـت، مثل پرونده‌های خیلی امنیتی یا جاسوسـی. در کل این موضوع برای موارد خیلی خاص اسـت؛ اما در سایر موارد باید حتما برای متهم تفهیم اتهام صورت گیرد. او در پاسخ به اینکه اگـر ممنوعیت یا مانعی برای تماس با خانواده وجود داشـت، آیا بعد از حضـور وکیل امکان شـکایت از ضابط وجود دارد؟ می‌گوید: اگر ضابط بدون دسـتور قاضی مانع این موضوع شده باشد یا در موردی دیگر قاضی هم به این عدم تماس با خانواده اجازه داده باشـد ولی بعد از اینکه متهم شکایت کند که اصلا اتهـام خاصی بـه او وارد نبوده، در آن شـرایط می‌تواند علیه قاضی و ضابط اعلام جرم کند و این کارش کاملا قانونی است؛ اما تا به حال من ندیده‌ام کسـی در این زمینه شکایت کند. باید این را هم بگویم که قانون در این زمینه جرم‌انگاری نکرده، ولی قطعا این مانع برای تماس با خانواده تخلف اسـت و اگر کسی شـکایت کند، قطعا به‌عنوان تخلف مدنظر قرار می‌گیرد و به او رسـیدگی خواهد شد. اگر هم شکایت کنند، بدون استثنا قاضی و ضابط در دادسرا محکوم خواهند شد؛ چون به‌هیچ‌عنوان این حق وجود ندارد که فرد بعد از دستگیری نتواند با خانواده خود تماس گیرد و نسبت به شرایطش اطلاع‌رسانی کند.

مجـازات ضابـط در صـورت دسترسی‌نداشـتن متهـم به‌تماس‌تلفنی

محمدعلـی کامفیروزی، وکیل پایه‌یک دادگسـتری و عضو کانون وکلای مرکز، در گفت‌وگو با «شـرق» درباره حق قانونی متهم برای اطلاع از شـرایطش بعد از دسـتگیری به خانواده و آشـنایان، می‌گوید: هم مأموران و ضابطان دادگسـتری و هم دادسـتان و دادسـرا و ریاست دادگسـتری، از زمانی که فردی بازداشـت می‌شـود، وظیفـه دارند پاسـخ‌گوی بسـتگان فرد بازداشتی باشند و بسـتگان فرد بازداشت‌شده هم می‌توانند از وضعیت آنها اطلاع پیدا کنند.

این وکیل ادامـه می‌دهد: این مسـئله به‌صراحت در ماده ۴۹ قانون آیین دادرسـی کیفری گفته شـده و تخلف ضابطان و مأمـوران از این وظیفه قانونی، طبق مـاده ۶۳ همین قانون، موجب محکومیت به سـه ماه تا یک سـال انفصال از خدمات دولتی می‌شود.

کامفیروزی بر اسـاس ماده ۵۰ قانون آیین دادرسـی کیفری تأکید می‌کند: قابل ذکر اسـت که همچنین طبق ماده ۵۰ قانون آیین دادرسـی کیفری، فرد بازداشت‌شـده حق دارد با تلفن یا هر وسـیله ممکن، خانواده‌اش را از بازداشـت خود باخبر کند، مگر اینکه بنا بر ضرورت تشخیص دهند که فرد بازداشتی نباید از چنین حقی اسـتفاده کند که در ایـن صورت هم محرومیت فرد بازداشـتی از این حق، تنها با دسـتور قضائی ممکن است. ضمنـا طبق مـاده ۵۲ قانون آیین دادرسـی کیفـری، وظیفه ضابطان اسـت که حقوق فرد بازداشت‌شـده و ازجمله همین حـق را به او تفهیم کنند و به صورت مکتوب در اختیارش قرار دهند و رسـید بگیرند و ضمیمه پرونده کنند. اگر از این وظیفه قانونی تخلـف کنند، موجـب محکومیت ضابطـان متخلف بـه انفصـال از خدمات دولتی به مدت سـه ماه تا یک سـال خواهد شد.

هرچند این مـواد قانونی درباره حالتی اسـت که فردی به دلیل ارتکاب یک جرم مشـهود بازداشت شده باشد، ولی انجام این وظایف از سـوی ضابطان، در حالتی که فرد با دستور جلب مقام قضائی بازداشـت می‌شود هم الزامی است؛ چون تبصره ماده ۱۸۵ قانون آیین دادرسی کیفری، رعایت مواد ۴۹ تا ۵۳ این قانون درباره متهمانی را که با دسـتور جلب بازداشت شده‌اند، الزامی می‌داند.

حقوق متهم در مرحله تحقیق، تعقیب و رسیدگی

حق اطلاع از موضوع اتهـام و دلایل آن (تفهیم اتهام): مطابق ماده ۴۶ قانون آیین دادرسـی کیفری، چنانچه در جرائم مشـهود، نگهـداری متهم برای تکمیل تحقیقات ضروری باشـد، ضابطان بایـد موضوع اتهام و ادلـه آن را بلافاصله و به‌طور کتبی بـه متهم ابلاغ و تفهیم کنند و مراتب را فـوری برای اتخاذ تصمیم قانونی به اطلاع دادسـتان برسـانند. در هر حال، ضابطان نمی‌توانند بیش از ۲۴ ساعت متهم را تحت نظر قرار دهند.

همچنین به موجب ماده ۵۲ قانون آیین دادرسی کیفری هرگاه متهم تحت نظر قرار گرفت، ضابطان دادگستری مکلف هستند حقوق مندرج در این قانون در مورد شخص تحت نظر را به متهم تفهیم و به صورت مکتوب در اختیار وی قرار دهند و رسید دریافت و ضمیمه پرونده کنند.

حق اطلاع به نزدیکان: به موجب ماده ۵۰ قانون آیین دادرسی کیفری شخص تحت نظر می‌تواند به وسـیله تلفن یا هر وسـیله ممکن، افراد خانواده یا آشنایان خود را از تحت نظر بودن آگاه کند و ضابطان نیز مکلف هسـتند مساعدت لازم را در این خصوص به عمل آورند؛ مگر آنکه بنا بر ضرورت تشخیص دهند که شخص تحت نظر نباید از چنین حقی استفاده کند. در این صورت باید مراتب را برای اخذ دستور مقتضی به اطلاع مقام قضائی برسانند.

حق معاینه پزشـکی: به موجب مـاده ۵۱ قانون آیین دادرسـی کیفری بنا بر درخواست شـخص تحت نظر یا یکی از بسـتگان نزدیک وی، یکی از پزشکان به تعیین دادسـتان از شـخص تحت نظر معاینه به عمل می‌آورد. گواهی پزشک در پرونده ثبت و ضبط می‌شود.

حق برخورداری از وکیل و اعلام آن: به موجب ماده ۴۸ قانون آیین دادرسـی کیفری با شـروع تحت نظر قرارگرفتن، متهـم می‌تواند تقاضای حضور وکیل کند. وکیل باید با رعایت و توجه به محرمانه‌بودن تحقیقات و مذاکرات، با شخص تحت نظر ملاقـات کند و وکیل می‌تواند در پایان ملاقات بـا متهم که نباید بیش از یک ساعت باشد، ملاحظات کتبی خود را برای درج در پرونده ارائه دهد.

حق سـکوت و اعلام آن: مطابق ماده ۱۹۷ قانون آیین دادرسـی کیفری متهم می‌تواند سـکوت اختیار کنـد. در این صورت مراتب امتناع وی از دادن پاسـخ یا امضای اظهارات، در صورت مجلس قید می‌شود.

حقوق متهم در مرحله تحقیقات مقدماتی

تحقیقات مقدماتی، مجموعه اقدامات قانونی است که از سوی بازپرس یا دیگر مقامات قضائی، برای حفظ آثار و علائم و جمع‌آوری ادله وقوع جرم، شناسـایی، یافتن و جلوگیری از فرار یا مخفی‌شـدن متهم انجام می‌شود. حقوق متهم در این مرحله شامل موارد زیر است:

حـق متهم مبنی بر عدم احضار یا جلب بدون دلیل کافی: به موجب ماده ۱۶۸ قانون آیین دادرسـی کیفری بازپـرس نباید بدون دلیل کافی بـرای توجیه اتهام، کسی را به عنوان متهم احضار یا جلب کند. بنابراین، بازجویی که یکی از اقدامات حسـاس مرحله تحقیقات مقدماتی است، متوقف بر تحصیل و ارائه دلایل کافی مبنی بر توجیه اتهام به متهم از سوی مقام تعقیب و شاکی خصوصی است. لازم به ذکر است تخلف از این امر موجب محکومیت انتظامی تا درجه چهار است.

حق متهم مبنی بر عدم اجبار و اکره و طرح سـؤالات تلقینی: بر اساس ماده ۶۰ قانون آیین دادرسـی کیفری در بازجویی‌ها اجبار یا اکراه متهم، استفاده از کلمات موهن، طرح سـؤالات تلقینی یا اغفال‌کننده و سـؤالات خـارج از موضوع اتهام ممنوع است و اظهارات متهم در پاسخ به چنین سؤالاتی و همچنین اظهاراتی که ناشی از اجبار یا اکراه است، معتبر نیست.

حق برخـورداری از وکیل و اعـلام آن: مطابق ماده ۹۰ قانون آیین دادرسـی کیفری متهـم می‌تواند در مرحله تحقیقات مقدماتی، یک نفر وکیل دادگسـتری همراه خود داشـته باشـد. این حق باید پیش از شـروع تحقیق توسط بازپرس به متهم ابلاغ و تفهیم شـود. چنانچه متهم احضار شـود این حق در برگه احضاریه قید و به او ابلاغ می‌شود.

تذکـر به مواظبت از اظهـارات، اعلام تخفیف در مجـازات در صورت اقرار یا همکاری مؤثر متهم و منع پرسـش‌های همراه با اغفال یا اکراه یا اجبار متهم: ماده ۱۹۵ قانون آیین دادرسـی کیفری مقرر می‌دارد بازپرس پیش از شـروع به تحقیق با توجه به حقوق متهم به وی اعلام می‌کند مراقب اظهارات خود باشـد. سپس موضوع اتهام و ادله آن را به شـکل صریح بـه او تفهیم و به او اعلام می‌کند که اقـرار یا همکاری مؤثـر وی می‌تواند موجبات تخفیف مجـازات وی را در دادگاه فراهم کند و آنگاه شـروع به پرسش می‌کند. پرسـش‌ها باید مفید، روشن، مرتبط با اتهام و در محدوده آن باشـد. پرسـش تلقینی یا همراه با اغفال، اکراه و اجبار متهم ممنوع است.

اخذ آخرین دفـاع از متهم: مطابق مـاده ۲۶۲ قانون آیین دادرسـی کیفری، بازپـرس پس از پایان تحقیقات و در صورت وجـود دلایل کافی بر وقوع جرم، به متهم یا وکیل وی اعلام می‌کند که برای برائت یا کشـف حقیقت هر اظهاری دارد به عنوان آخریـن دفاع بیان کند. هرگاه متهم یا وکیل وی در آخرین دفاع، مطلبی اظهار کند یا مدرکی ابراز نماید که در کشـف حقیقت یا برائت مؤثر باشد، بازپرس مکلف به رسـیدگی است. لازم به ذکر است ماده ۲۶۳ قانون مذکور مقرر می‌دارد در صورتی که متهم یا وکیل وی برای اخذ آخرین دفاع احضار شـود و هیچ‌یک از آنـان بدون اعلام عذر موجه حضور نیابد، بـدون اخذ آخرین دفاع، اتخاذ تصمیم می‌شود.

حقوق متهم در مرحله دادرسی

به‌طور کلی، در امر رسیدگی به اتهام، قاضی موظف به رعایت اصول دادرسی منصفانه اسـت. این اصول شـامل اصـل برائت، اصل بی‌طرفـی قاضی و اصل علنی‌بودن دادرسـی است. ازجمله حقوق متهم در مرحله دادرسی شامل موارد زیر است:

حق برخورداری از وکیل: به موجب ماده ۳۴۶ قانون آیین دادرسـی مدنی در تمام امـور کیفری، طرفین می‌توانند وکیل یا وکلای مدافـع خود را معرفی کنند. در صورت تعدد وکیل، حضور یکی از آنان برای تشـکیل دادگاه و رسـیدگی کافی است. تبصره: در غیر جرائم موضوع صلاحیت دادگاه کیفری یک، هر یک از طرفین می‌توانند حداکثر دو وکیل به دادگاه معرفی کنند.

اخذ آخرین دفاع از متهم: مطابق ماده ۳۷۱ قانون آیین دادرسـی کیفری قبل از ختم دادرسـی، چنانچه شـاکی یا مدعی خصوصی راجع به موضوع شکایت، مطلب جدیدی داشته باشد، استماع می‌شود و دادستان یا نماینده وی نیز می‌تواند عقیـده خود را اظهار کند. دادگاه مکلف اسـت پیش از اعلام ختم دادرسـی، به متهم یا وکیل او اجازه دهد آخرین دفاع خود را بیان کند. هرگاه متهم یا وکیل وی در آخرین دفاع مطلبی اظهار کند که در کشـف حقیقت مؤثر باشد، دادگاه مکلف به رسیدگی است.

سایر حقوق دفاعی متهم در مرحله دادرسی:

۱- قرائت کیفرخواست
۲- اعطای فرصت و تسهیلات لازم به متهم جهت تمهید دفاعیات
۳- اسـتفاده از معاضدت مترجم در صورت عدم آشـنایی و فهم زبانی که در دادگاه به آن تکلم می‌شود برای متهم
۴- امـکان احضار شـهودی که می‌توانند به سـود متهم شـهادت دهند، به تقاضای متهم و تحت همان شـرایطی که نسـبت به احضار شهود علیه او اقدام گردیده است
۵- مورد پرسـش قراردادن مستقیم شهودی که علیه متهم شهادت می‌دهند از سوی متهم یا وکیل مدافع او
۶- عدم امکان اجبار متهم به شهادت علیه خود
۷- ممنوع‌بودن متهم به ادای سوگند
۸- ممنوعیت تعقیب و محاکمه مجدد به مناسبت اتهام واحد
۹- برابری امکانات متهم و دادستان یا شاکی در جریان محاکمه و دادرسی
۱۰- حق مطالعه پرونده توسط متهم یا وکیل وی
۱۱- حق اعتراض متهم به دادگاه بالاتر در صورت محکومیت.

جدول ۴۳۰۴ • طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- حملـه و یـورش- از نوازنـدگان برجسـته و فقیـد ویولـن در موسـیقی ایرانـی ۲- کارگـر کشـتارگاه- سـفره- پاکان ۳- تصویـری که روی پـرده نمایـش داده شـود- غریبه نیسـت- لنگه در و پنجره ۴- ترشـح مخاطی دسـتگاه تنفسی- نگهداری- زشت و ناپسـند ۵- اقامتگاه مسافر- با عجله رفتن ۶- نشـانه مصدر جعلـی- راه باریک و سرپوشـیده- منفعت‌طلب۷- نشـانه اختصاری سازمان بهره‌وری انرژی ایران- شغل حداد- دعای زیر لـب ۸- حروف ادغام در زبـان عربی- مترجم ۹- شـکرگزاری- غیرایرانـی- ترانـه ۱۰- طفیلی- نوعی پارچه ریزبافت- زهر ۱۱- لکه کثیف- دشمن ۱۲- چهره- گلی که در مرداب می‌شـکفد- ضمیر جمع ۱۳- مخترع تلفن- ثابت و قطعی‌شده- لرزه ۱۴- فرزنـدان- از عناصـر تشـکیل‌دهنده هوا- از ملزومات خوشنویسی ۱۵- کتابی از شهید مطهری درباره واقعه عاشورا- مهم‌ترین عنصر شعر

عمودی:

۱- از چهره‌های مؤثر حزب نازی- تنگ‌چشـم- فاتح قلعه الموت ۲- عظمت و شکوه- زمان‌سنج- اندازه صدای هر سیستم صوتی ۳- میانجی- صبور و شـکیبا- وسـط ۴- اخلال‌کننده- نقطه‌های ریز عکـس- درخواسـت عاجزانه ۵- دیکتـه- نوزاد حشـره- قرن ۶- واپسـین- ظرفی برای کوبیدن- جـای خلوت و آرام ۷- دادوسـتد- گـروی- میوه تابسـتانی ۸- بله روسـی- ارتش قدیم- عنکبوت پشـمالو- شـهری در جنوب تهران ۹- توبه‌کردن- گذرگاه- اتاق ریلی۱۰- زمسـتان- طوقه فولادی چرخ خودرو- غذایی از آرد برنج و شـیر و شکر ۱۱- گودال- سـنگواره- دنیای باقی ۱۲- بسـیار مرموز و حیله‌گر- دوسـت صادق- سـبب، دلیل ۱۳- بی‌کم‌وکاسـت- روستای صخره‌ای آذربایجان شرقی- پیشروان طریقت ۱۴- دلداده مجنون- از پیامبران بنی‌اسـرائیل- نوعی گلوله برای تمرین نظامی ۱۵- سولفات مس متبلور- آخرین حرف الفبای یونانی- دانه معطر

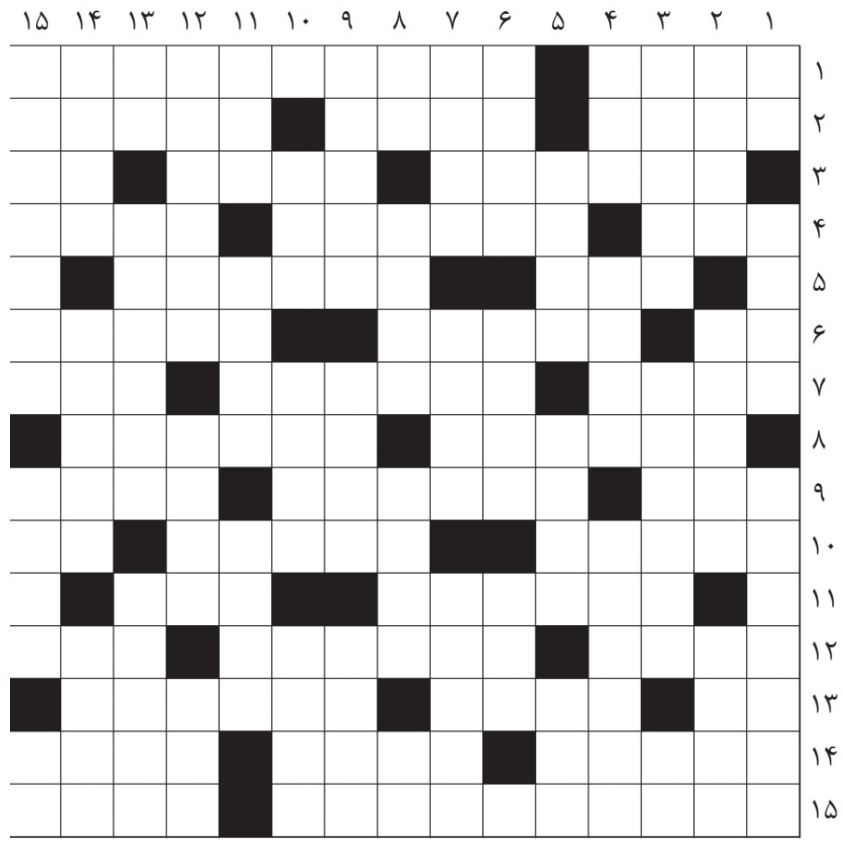

حل سودوکو سخت

۶	۸	۱	۹	۴	۲	۳	۷	۵
۲	۹	۴	۳	۷	۵	۸	۶	۱
۷	۵	۳	۸	۶	۱	۲	۴	۹
۴	۷	۶	۱	۳	۸	۵	۹	۲
۱	۲	۸	۷	۵	۹	۶	۳	۴
۵	۳	۹	۴	۲	۶	۷	۱	۸
۳	۶	۵	۲	۱	۴	۹	۸	۷
۹	۴	۲	۶	۸	۷	۱	۵	۳
۸	۱	۷	۵	۹	۳	۴	۲	۶

حل سودوکو ۳۲۹۹

۴	۱	۷	۶	۹	۸	۳	۲	۵
۹	۳	۸	۲	۵	۷	۶	۱	۴
۲	۶	۵	۴	۱	۳	۸	۹	۷
۱	۴	۳	۹	۷	۵	۲	۶	۸
۵	۲	۶	۸	۴	۱	۷	۳	۹
۸	۷	۹	۳	۶	۲	۵	۴	۱
۷	۸	۲	۱	۳	۴	۹	۵	۶
۶	۵	۱	۷	۲	۹	۴	۸	۳
۳	۹	۴	۵	۸	۶	۱	۷	۲

حل جدول ۴۳۰۳

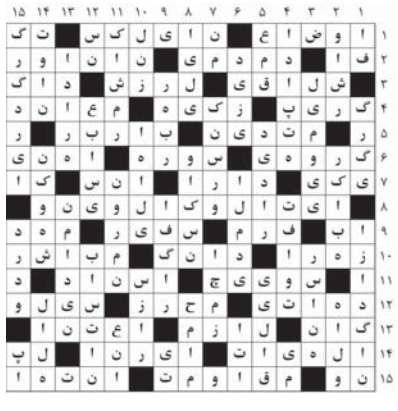

سودوکو سخت ۳۳۰۰

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.
۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

		۵	۱		۲			
۶	۷			۳				۲
۸							۵	
۵				۲			۱	
۱		۹				۲		۳
	۳			۹				۷
	۸							۵
۷				۶			۳	۸
			۷		۵	۴		

سودوکو ساده ۳۳۰۰

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

	۵	۴		۶				۸
		۶	۱	۸				
		۷			۴	۶	۹	
	۶	۳	۵		۱	۷		۴
		۲				۳		
۷		۸	۴			۵		
	۳	۱	۲			۸		
				۴	۶	۹		
۴				۱		۲	۶	